

Ocenianie kształtujące dla rodziców

Zeszyt

BEZCENNA OCENA

Do rodziców

Współpraca z rodzicami – trudny temat w polskiej edukacji. Dużo oczekiwań po obu stronach i wiele niejasności. Obu stronom zależy na dobru dziecka, ale często, zamiast wspierać się wzajemnie, mnożą żądania. Chciałabym przekonać Państwa, że ocenianie kształtujące stwarza przestrzeń do dialogu pomiędzy rodzicami i nauczycielem, owocującym lepszym uczeniem się dzieci.

Nauczyciel „okejowy” stara się pozyskać rodziców jako sojuszników ich dzieci w uczeniu się oraz w swoim nauczaniu.

Sama nazwa oceniania kształtującego (OK) może być myląca, bo OK to nie tylko ocenianie, to pewna filozofia nauczania, w której ocenianie jest wykorzystywane w procesie nauczania i uczenia się.

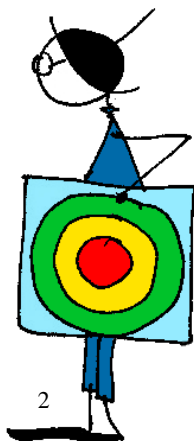
Postaram się nawiązać do Państwa wspomnień z lat szkolnych, dzięki temu chciałabym skonfrontować Państwa doświadczenia z nauczaniem wykorzystującym ideę oceniania kształtującego.

Krok pierwszy

Nauczycielka języka polskiego prosi Was: *Wypisz z rozdziału 5- tego książki „Noce i dnie” wszystkie przymiotniki opisujące przyrodę.*

Jakie refleksje Wam się nasuwają w związku z tym poleceniem?

Zeszyt pkt 1. Zapisz, o co chciałbyś zapytać nauczyciela wydającego ci to polecenie?

Program Szkoła Ucząca Się prowadzą:

Sądzę, że większość z Was zapyta: *Po co to robimy?*

Macie rację, trudno wykonywać zadanie, jeśli nie zna się celu. Dlatego OK wymaga, aby nauczyciel podał uczniom cel lekcji, i to w języku, który uczeń zrozumie.

W przytoczonym przykładzie celem nauczyciela było doskonalenie umiejętności opisów przyrody.

A teraz wyobraźcie sobie, że nauczyciel proponuje uczniom taki cel: *Nauczmy się pisać własne opisy przyrody tak, żeby nie były nudne tylko ciekawe. W związku z tym zrobimy sobie spis przydatnych przymiotników.*

Wtedy prawdopodobnie Wasza frustracja by osłabła. Wniosek – podajmy uczniom cele lekcji **w języku dla nich zrozumiałym.**

Krok drugi

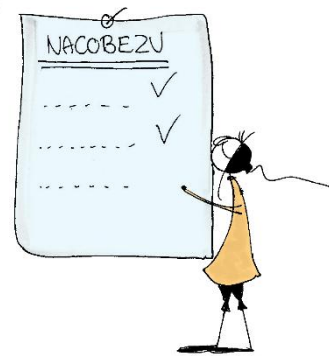
Przypomnijcie sobie klasówkę z historii dotyczącą II wojny światowej. Pytacie nauczyciela, czego będzie ona dotyczyła.

Jaką odpowiedź najczęściej otrzymywaliście?

Niestety, w wielu przypadkach brzmiała ona tak: *Wszystkiego, czego uczyliśmy się podczas lekcji.*

Czy Was to zadowala? NIE, bo zapewne chcielibyście wiedzieć, czy klasówka będzie dotyczyła dat i miejsc bitew, przyczyn, czy może skutków wojny. Możliwe jest uzyskanie na ten temat konkretnej informacji.

W ocenianiu kształtującym **nauczyciel do każdej lekcji określa kryteria oceniania**, tak zwane nacobezu, czyli to, na co będziemy zwracać uwagę. Nauczyciel podając kryteria jednocześnie zobowiązuje się, że dotrzyma umowy i faktycznie będzie sprawdzał tylko to, co zapowiedział. W ocenianiu kształtującym informujemy uczniów, co będzie podlegało ocenie. Uczeń może sprawdzić z listą, czy dobrze przygotował się do

sprawdzianu, lub czy skorzystał właściwie z lekcji. Pewnie teraz zaczynacie zazdrościć uczniowi prowadzonemu metodą OK, sami przecież chcielibyście dostawać od swojego szefa w pracy konkretne wskazówki dotyczące przeznaczonego dla Was zadania.

Pamiętać jednak trzeba, że „okejowy” nauczyciel konsekwentnie **odnosi się tylko do tego, co wcześniej zapowiedział**. Musisz to wziąć i Ty pod uwagę czytając komentarz nauczyciela pod pracą swojego dziecka.

Kryteria mogą też być pożyteczne dla rodzica, który chce pomóc swojemu dziecku w nauce np. w przygotowaniu czy przepytaniu przed klasówką. Możemy też nauczyć dziecko je tworzyć na przykład techniką pracy wzorcowej.

Krok trzeci

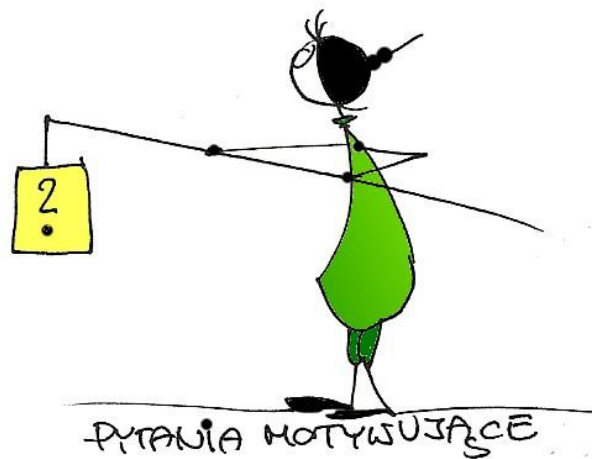
Uczniowie (Wasze dzieci) wiedzą już, czego i po co będą się uczyć i co będzie sprawdzane. Czyli przeszliśmy przez pierwsze kroki, które czyni nauczyciel wprowadzający OK do swojej pracy. Ale jak ich zachęcić do uczenia się? To trudne zadanie dla nauczyciela. Tyle ciekawszych spraw jest na świecie, a tu każą wkuwać jakieś daty. Nuda! Pomyśl, jak Ty zachęciłbyś dzieci do tego zadania?

Nauczyciel może zadać uczniom pytanie na początku lekcji, które ich zaintryguje i spowoduje, że uczniowie są zaangażowani w zajęcia.

Co takiego wydarzyło się w Europie w latach trzydziestych, że Adolf Hitler zyskał tak wielu zwolenników?

Dlaczego, tak pełna nienawiści ideologia zapanowała w kraju, który był jednym z najbardziej znaczących w Europie? Dlaczego hitlerowcy, pomimo tylu okropieństw tak długo utrzymali się u władzy?

Takie pytanie (nazywane w OK - kluczowym) ma szansę zaintrygować uczniów. Można też szukać odniesień na to pytanie w innych znanych wydarzeniach historycznych a nawet w sytuacjach z naszego życia.

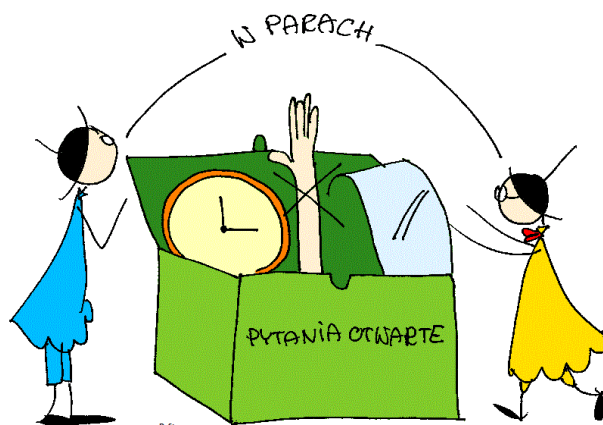
Założmy, że już poprzez zadanie sprytnego pytania kluczowego, udało się naszemu nauczycielowi nas zainteresować. Jednak jak tu wytrzymać całe 45 minut lekcji? Może i przyczyny powstania faszyzmu są ciekawe, ale jak i po co zapamiętać tyle dat, nazwisk i miejscowości związanych z wojną? *Czy nauka historii to naprawdę tylko pamięciowe przyswojenie takiego ogromu informacji?*

Otóż nie! **W ocenianiu kształtującym dużą rolę grają pytania, zarówno zadawane przez uczniów nauczycielowi, jak i te płynące do uczniów. Pytania, które stawiają wyzwania, pobudzają do myślenia i łączenia faktów.**

Zeszyt pkt.2 Jakie widzisz zalety przedstawionych technik zadawania pytań?

- czas na zastanowienie się nad odpowiedzią,
- przedyskutowanie odpowiedzi w parach lub grupach,
- brak krytyki i oceniania.

Ważne jest, aby uczeń miał czas na zastanowienie się nad odpowiedzią, aby przedyskutował odpowiedź z koleżanką lub kolegą, aby nie czuł się wrywany do odpowiedzi i natychmiast oceniany. Nauczyciel „okejowy” pilnuje, aby wszyscy uczniowie byli zaangażowani w tok lekcji, oraz aby uczniowie pomagali sobie wzajemnie i uczyli się od siebie.

Chyba jakąś bajkę pani nam tu serwuje! Do szkoły trzeba chodzić i trzeba się uczyć, za naszych czasów uczyliśmy się i było dobrze. Nie tak znowu wszystkim było dobrze. Przypomnijcie sobie Państwo, jak drżeliście przed lekcją matematyki czy historii. Niektórych to nawet stale brzuch bolał przed tymi lekcjami.

Och, może tak i było, ale się nauczyliśmy i wyrosliśmy na porządnym obywateli, a teraz....

A czy nie wolelibyście się nauczyć bez bólu brzucha, z zainteresowaniem i nie tylko na klasówkę, a na wiele lat? Wiele ludzi na całym świecie zastanawia się – jak lepiej i efektywniej uczyć. Wykorzystywane są badania nie tylko nad efektami, ale też nad mózgiem uczącego się człowieka. Wnioski są przekładane na rady praktyczne i wykorzystywane na przykład w... ocenianiu kształtującym.

Krok czwarty

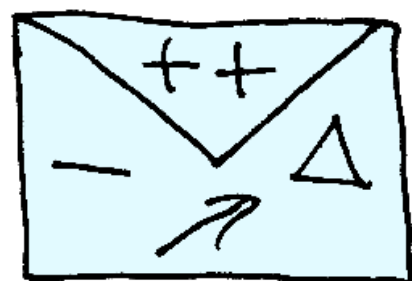
O co pytacie swoje dzieci, gdy wracają ze szkoły? O co pytali Was rodzice?: *Co dostałeś?* Och, nie lubiliście tego pytania, szczególnie wtedy, gdy nie było się czym pochwalić. A zaraz po Waszej odpowiedzi padało inne: *A nie mogło być więcej?*

Taniec szkoły wokół stopni. Nauczyciele często mówią, że marny stopień motywuje ucznia do nauki. Przypomnijcie sobie, czy lubiliście przedmiot, z którego dostawaliście słabe oceny? Czy chcieliście się wtedy uczyć?

Dostałem 3, ale dlaczego tylko 3, co zrobiłem źle, jak powinno być dobrze, czy nic nie ma dobrego w mojej pracy?

Stopień nie daje uczniowi żadnej informacji oprócz takiej, że plasuje go w rankingu osiągnięć klasowych.

Ocenianie kształtujące zaleca rozszerzenie pojęcia „ocenywanie” na „ocenywanie, które pomaga się uczyć”. Nauczyciel zamiast stopnia przekazuje uczniowi informację: co zrobił dobrze, co źle, jak ma poprawić swoją pracę i co powinien zrobić w przyszłości. W ten sposób nauczyciel wykorzystuje pracę ucznia do doskonalenia jego procesu uczenia się. Taka informacja zwrotna może być również wykorzystana przez rodziców, aby pomóc dziecku w jego uczeniu się. Rodzic, zamiast pytać dziecko o stopnie powinien zapytać: *Czego się dziś nauczyłeś?*

Warto pamiętać, że stopień niweluje korzystanie z komentarza. Trzeba wytrzymać, że w czasie procesu uczenia się dziecko nie będzie otrzymywało cyferek, bo ucząc się ma wiedzieć, co robi dobrze, co źle i jak ma to poprawić. Informacja zwrotna daje rodzicowi dużo lepszą, bardziej konkretną wiedzę o tym, co dziecko już umie i nad czym powinno pracować. Pozwala ona, również rodzicowi dostrzegać osiągnięcia dziecka, przez co wzrasta samoocena i co za tym idzie motywacja do nauki. Informacja zwrotna buduje też doskonałą płaszczyznę do porozumienia, kontaktów, rozmowy pomiędzy nauczycielem a rodzicem. Rozmawiamy wtedy o konkretnych osiągnięciach lub drogach rozwoju dla dziecka, unikając

sądów czy opinii. Relacje nauczyciel- rodzic- uczeń stają się dużo lepsze.

Zeszyt pkt. 3

Zapisz, co chciałbyś zapamiętać z informacji zwrotnej.

Zapytaj też swoje dziecko, po co chodzi do szkoły. Zobaczysz, jak się zdziwi. Może odpowie, że dlatego, żeby się uczyć. Wtedy zapytaj go, czego się nauczył przez ostatni tydzień. Twoje dziecko spędza w szkole większość swojego czasu, dobrze by było, aby robiło to efektywnie. Dobrze, aby było doceniane, a nie tylko krytykowane.

Niestety dzieci tracą wiele czasu w szkole. Co prawda, rozwijają się wtedy społecznie i trzeba to docenić, ale przyznacie, że czas lekcji powinien być lepiej wykorzystany na naukę. Czasami wydaje mi się, że w szkole uczeń podlega wyłącznie procesowi oceniania, a nie uczenia się. Nauczyciel „okejowy” zamiast stopnia daje uczniowi informację zwrotną, z której może skorzystać i uczeń i jego rodzice.

Nie domagajcie się stopni, bo uczącemu się nie dają one żadnej korzyści.

Krok piąty

W szkole nie ma współpracy. Jak mówi prof. Janusz Czapiński - jeśli występuje, to w formie nagannej, jako ściąganie. Czy przypominasz sobie ze swojego dzieciństwa pracę zespołową (poza lekcjami W-F) lub pracę metodą projektów? Jeśli tak, to jesteś szczęściarzem. Uczeń

w szkole na lekcjach jest samotny, samotnie wykonuje zleczone przez nauczyciela zadania i indywidualnie jest oceniany.

Nie ma żadnego powodu, aby w czasie procesu uczenia się uczeń pracował sam. Wspólna dyskusja, poszukiwanie rozwiązań, ustalenie odpowiedzi w parach daje uczniom poczucie bezpieczeństwa, możliwość uczenia się od siebie wzajemnie i ćwiczenia umiejętności współpracy, która z kolei jest bardzo ważna w dorosłym życiu. Wspierajcie nauczyciela swoich dzieci, który stosuje metodę projektu, często poleca pracę w parach, uczy oceny koleżeńskiej i dba, aby uczniowie umieli współpracować.

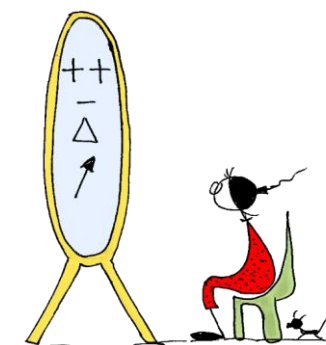

Wasze dzieci dzięki rozmowie z rówieśnikami uczą się bardzo dużo. Nie na darmo mówi się, że człowiek uczy się najwięcej tłumacząc innym. **Nauczyciele więc, jak najczęściej stosują pracę w grupach, umożliwiając uczniom korzystanie wzajemnie ze swojej wiedzy i umiejętności.**

Krok szósty

Być może słyszałeś dawniej o sobie, albo teraz o swoim dziecku, że jest leniwe i nieodpowiedzialne. Żadne dziecko takie się nie rodzi i przeważnie to nie jest prawdziwa informacja. Jak ma być odpowiedzialne, skoro jest ubezwłasnowolnione! Musi chodzić do szkoły, musi uczyć się tego, co jest w programie, musi zdawać egzaminy itd.

Ale w szkole jest miejsce na uczenie odpowiedzialności. **W ocenianiu kształtującym nauczyciel dba, aby uczniowie dokonywali samooceny, uczy ich tej umiejętności.** Owocuje to przejmowaniem odpowiedzialności przez ucznia za swój proces uczenia się. W życiu bardzo mu się to przyda.

Krok siódmy

Czy sądzisz, że Twoja szkoła, gdy byłeś uczniem, dobrze współpracowała z rodzicami? Jak wyglądała ta współpraca? **Nauczyciel „okejowy” pragnie autentycznej współpracy z rodzicami.** Informuje ich o postępach dziecka, daje rady, jak uczniowi pomagać, planuje wspólnie z rodzicami jego rozwój.

Od Ciebie też zależy rodzaj współpracy z nauczycielem Twojego dziecka, wspólnie budujecie atmosferę zaufania i wzajemnej pomocy.

Jestem dumna z mojego dziecka.

Mamy zaufanie!

Kolejne kroki, które zobaczyliście w naszej prezentacji my nazywamy strategiami OK.

- I. Określanie i wyjaśnianie uczniom celów uczenia się i kryteriów sukcesu.
- II. Organizowanie w klasie dyskusji, zadawanie pytań i zadań, dających informacje, czy i jak uczniowie się uczą.
- III. Udzielanie uczniom takich informacji zwrotnych, które umożliwiają ich widoczny postęp.
- IV. Umożliwianie uczniom, by korzystali wzajemnie ze swojej wiedzy i umiejętności.
- V. Wspomaganie uczniów, by stali się autorami procesu własnego uczenia się.

Zeszyt pkt. 4 Zanotuj nurtujące Cię pytania.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zeszyt opracowała Danuta Sterna i Edyta Wąsik

Filmy o OK:

refleksja <https://www.youtube.com/watch?v=Kae7Ubg1AGY>

informacja zwrotna <https://www.youtube.com/watch?v=-iW0fBsfyTQ>

cele i kryteria sukcesu edukacja wczesnoszkolna
<https://www.youtube.com/watch?v=MSTLfzWDsE8>

cele i kryteria sukcesu od klasy IV wzwyż https://www.youtube.com/watch?v=fZ_7dYUPJro